

“Bonju dásseárvu lea bissehan sápmelaččaid vuoigatvuođaid ovdáneami”

– Buresboahthin Lehtola ja Guttorm sierračielggademiid almmustahttindilálašvuhtii gaskavahku 5.2.

Máŋggat sápmelaččaid vuoigatvuođaide guoski soabatmeahttunvuođat ja konfliktat bohtet historjjá dáhpháhusain ja earálágan intreassaid oktiibeaskeheamis báikkálaš dásis. Dát čielgá Sámiid duohtavuohhta- ja soabadankomišuvdnii válmmaštallojuvvon guovtti ođđa sierračielggadeamis.

Sámekultuvrra emeritusprofessor **Veli-Pekka Lehtola** čielggadeapmi “*Suoma stáhta sámepolitihkka iehčanasvuođa áigodagas komiteasmiehttamušaid vuođul*” ja vuoigatvuođadiehtaga doavttir **Juha Guttorm** čielggadeapmi “*Sápmelaččaid rievttit ja ovtaveardásašvuohta – manin sápmelaččaid sajadaga nannen bohciidahtii vuostálastima 1990-logu álggogeahčen?*” gieđahallet Suoma sápmelaččaid riektesajádaga ovdánumi muttuid lagašhistorjjás.

Lehtola analysere čielggadeamistis stáhta ja sápmelaččaid gaskavuođaid 1900-logu álggus gitta otná beaivái viđa komiteasmiehttamuša (1905, 1938, 1952, 1973 ja 1990) bokte. Čielggadeapmi guorahallá, makkár vuolggasajis stáhta lea meannudan sápmelaččaiguin, ja makkár jurddašuvuogit ja rollat leat váikkuhan dasa, mo sámeáššiin leat ságastallan ja mearridan. Lehtola gidde čielggadeamistis fuopmášumi earret eará dasa, geaid leat atnán áššedovdin ja mo sápmelaččaid jietna lea beassan gullosii iešguđet áiggiid.

Guttorm čielggadeapmi vuodju erenoamážit 1990-logu álggus álggahuvvon lánkaásahanfitnuide, maiguin lei ulbmil nannet sápmelaččaid riektesajádaga. Fitnut bohciidahte fámolaš vuostálastima sámeguovllu váldoálbmoga siste. Garrasamosit vuostálaste kulturiešstivrejumi guoski lánkaollisvuođa. Čielggadeapmi dutká, manin sápmelaččaid vuoigatvuođaid vuostálastigohte ja mo fitnuid vuostálastit áddejedje riikkavuložiid ovtaveardásaš meannudeami gáibádusa.

Guttorm oaivvilda, ahte gižžu kulturiešstivrenlágain bissehii sápmelaččaid riektesajádaga ovdáneami, mii lei beassan buorre fártii 1990-logu álggus, ja seamma albmanus váikkuha ain.

- Dálá áiggi sápmelašvuođa meroštallama guoski gičču ruohttasat leat iešstivrelnágaid gieđahallamis riikkabeivviin, čielggadeamis gávnnavuvvo.

-

Maiddá Lehtola gieđahallá čielggadeamistis dán nu gohčoduvvon “bonju dásseárvvu” temá.

- Ságastallan sámi eamiálbmoga vuoigatvuođain bohciidahtii vuostelikkadusa, mas eará báikkálaš olbmot gáibidišgohte seamma vuoigatvuođaid. Badjel 40 jagi bistán konfliktta dihte sápmelaččaid vuoigatvuođaide guoski lánkaásaheapmi lea bisánan, Lehtola čállá.

Sámiid duohtavuohhta- ja soabadankomišuvdna

Sámmilij tuotâvuotâ- já sovâdâttâmkomissio

Sá'mmlai tuóttvuótt- da suávâdvuóttkomissio

Saamelaisten totuus- ja sovintokomissio

Dieđáhus 29.1.2025

Almmustahtindilálašvuohhta Sajosis ja gáiddusoktavuođain ga 5.2. dmu 10–15

Lehtola ja Guttorm čielggademiid buohkaide rabas almmustahtindilálašvuohhta lágiduvvo **Sámekulturguovddáš Sajosis Anáris gaskavahku 5. guovvamánu dmu 10–15**. Dilálašvuhtii sáhtta oassálastit maidái [Zoom-gáiddusoktavuođa bokte](#). Rávdnjen báddejuvvo.

Dilálašvuohhta dollojuvvo suomagillii.

Váimmolaš buresboahdin!

Čielggadeamit almmustahttojuvvojit (suomagillii) Stáhtaráđi neahttasiiddus ga 5.2. dmu 8:

- Veli-Pekka Lehtola: **Suomen valtion saamelaispolitiikka itsenäisyyden ajalla komiteamietintöjen valossa** (sá. Suoma stáhta sámepolitiikka iehčanasvuođa áigodagas komiteasmiehttamušaid vuodul): <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-584-9>
- Juha Guttorm: **Saamelaisten oikeudet ja yhdenvertaisuus – miksi saamelaisten aseman vahvistaminen synnytti vastaliikkeen 1990-luvun alussa?** (sá. Sápmelaččaid rievttit ja ovtaveardásašvuohhta – manin sápmelaččaid sajadaga nannen bohciidatit vuostálastima 1990-logu álggogeahčen?): <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-920-5>

Čielggadeamit leat oassi Sámiid duohtavuohhta- ja soabadankomišuvnna sierračilgehusaid ráiddu. Komišuvnna ulbmilin lea čielggadit sápmelaččaid vásihan vealaheami ja assimilašuvnna, ja ovdanbuktit vugiid, maiguin láhčit vuodu eamiálmot sápmelaččaid ja Suoma stáhta gaskasaš soabadeapmái. Dieđuid komišuvdnii válmmaštallojuvvon čielggademiin gávnnat neahttasiiddus <https://sdtsk.fi/se/almustahttimat/>.